Kulturen lyfter 23

DIN KULTURFÅGEL
I BRUKSSAMHÄLLET

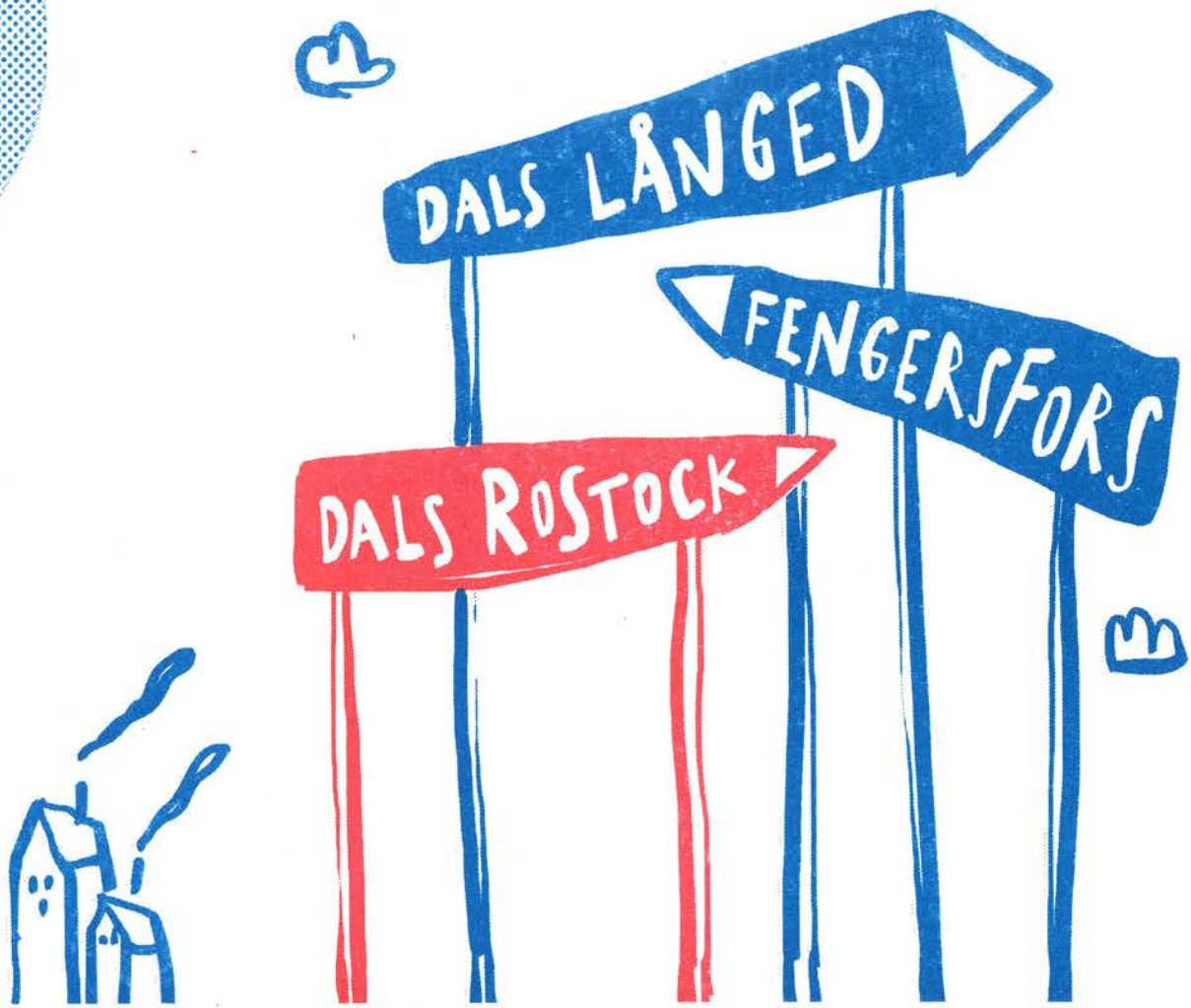

KULTUREN LYFTER
din kulturfågel i brukssamhället

utgiven JANUARI 2024
av MÖTESPLATS STENEBY

ansvarig utgivare: MÖTESPLATS STENEBY
chefredakör: FUNNY LIVDOTTER
art director: BIBA SJ
reportage: FUNNY LIVDOTTER, MIA LINDGREN och SOFIA PETRÉN
fotografier: FUNNY LIVDOTTER, MALIN ROBERTSON HARÉN
illlustarationer: FUNNY LIVDOTTER (om inget annat anges)
helsida illustration: KATARINA ANEER
korrektur: MIE FELTH, VERA TELEMO, FUNNY LIVDOTTER
tryck: med RISO @ FLYING FISH PRESS @ STUDIO VÄXT, Dals Långed
papper: omslag FABRIANO drawing white 240g / insida MUNKEN polar 100g

Stort tack till Svenskt Trä, Hephaestus, Bygga Tillsammans!

KULTUREN LYFTER
Om Mötesplats Steneby
2

LEDARE
3

REPORTAGE
Det är något speciellt
med Dals Rostock
4

MIE TÄNKER PÅ
8

TVÅ RÖSTER
Fröskog Kulturförening
Bygga Tillsammans
9

REPORTAGE
Det är något speciellt
med Fengersfors
10

ANDERS TÄNKER PÅ
14

TVÅ RÖSTER
Kulturbruket på Dal
Hephaestus
15

REPORTAGE
Det är något speciellt
med Dals Långed
16

VERA TÄNKER PÅ
20

TVÅ RÖSTER
Vänna Gård
Svenskt Trä
21

PROJEKT & INITIATIV
22

ILLUSTRATION
Katarina Aneer
27

SISTA ORDET
Funny Livdotter
28

FOTOGRAF: MALIN ROBERTSON HARÉN

Mötesplats Steneby är ett samverkansnav, en idéutvecklare och generator för de kreativa och kulturella näringarna i Dalsland. Vårt uppdrag är att arbeta med Dalslands utveckling och hållbara omställning genom att skapa förutsättningar för konstnärer och kulturföretagare att utföra sitt arbete samt samverka med andra samhällssektorer. Något som skapar mångfald, hållbar tillväxt och utveckling i landskapet. Vi kallar det kulturdriven samhällsutveckling.

I vårt arbete försöker vi sammanlänka tre områden:

- Konst, design och konsthantverk eller som vi kallar det: Material, making and innovation
- Kulturdriven samhällsutveckling
- Hållbar omställning

Varje område har ett värde i sig, med specifika förutsättningar, möjligheter och utmaningar. Men speciellt nyfikna är vi på vad som händer i skärningsytorna mellan dem. Vad som uppstår när vi kombinerar dessa perspektiv och när människor från olika delar av samhället möts. För oss handlar det om att vi tror att samhället fungerar som bäst när människor träffas, trivs och har möjlighet att tillsammans skapa mening för sig själva och andra.

Mötesplats Steneby är en verksamhet inom GU Ventures, med ett uppdrag som finansieras av Västra Götalandsregionen.

VÄSTRA GÖTALANDSREGIONEN GU Ventures

Mötesplats Steneby 23

Vilket tempo vi har haft i år! Och vad mycket vi har hunnit med.

Under året har vi varit delaktiga i ett 30-tal projekt och initiativ samt utvecklat vårt interna arbetssätt. Vi har sysslat med systemförändrande ingrepp, med att göra tillsammans, med att ge inflytande till dem som annars inte kommer till tals, med att bygga nätverksstrukturer, och med att värna om naturens resurser, för att det ska finnas en planet att bebo även i framtiden.

Under 2023 har vi skickat totalt 11 nyhetsbrev, delat information och tips direkt till 11 lokala kulturföreningar samt gjort en storsatsning på att för första gången arrangera vår egen konferens om kulturdriven platsutveckling!

Mycket av det vi gör syns kanske inte direkt. Vi går på många möten, kopplar samman folk och organisationer, tipsar, lobbar och stöttar så att kulturen ska få en stadigare existens. Vår huvudfråga är ju att kulturutövare ska kunna leva och arbeta med kultur i Dalsland! Det ska gå, men framförallt ska det gå bra. Det ska gå att ekonomiskt och socialt hållbart arbeta med kultur och det ska kännas meningsfullt.

Vi har onekligen en utmanande uppgift då Dalsland kan, ur vissa synvinklar, se ut att avvecklas i en rasande takt. Fabriker och bruk flyttar utomlands, lägger ner tillverkningen eller går i konkurs. Det blir längre och längre avstånd till nästan all typ av service, befolkningen åldras och utvecklingen hamnar i en negativ spiral. Det är lätt att hoppas på lösningar utifrån, att en ny stor industri ska ta plats i den gamla. Men vi tror inte att det är så enkelt som att ersätta gammal industri med en ny. Vi tror att vi måste skapa attraktiva orter att bo i, forma sociala mötespunkter, ge invånare möjlighet att påverka sitt direkta närområde och bygga gemenskaper. Vi tror att kulturutövarna är en viktig resurs för att forma detta nya! De har en nästan magisk förmåga att skapa attraktivitet omkring sig. Konstnärsorganisationer som Not Quite och Studio Växt växer så det knakar. Gamla bruk blir en fantastisk grogrund för flertalet så kallade kreativa och kulturella näringar där många små företag ersätter ett stort och skapar en mer resilient framtid.

Vi satsar på kulturen - Dalslands framtid!

Hälsar
Anders Lindgren,
Mie Felth,
Vera Telemo och
Funny Livdotter

Januari 2024

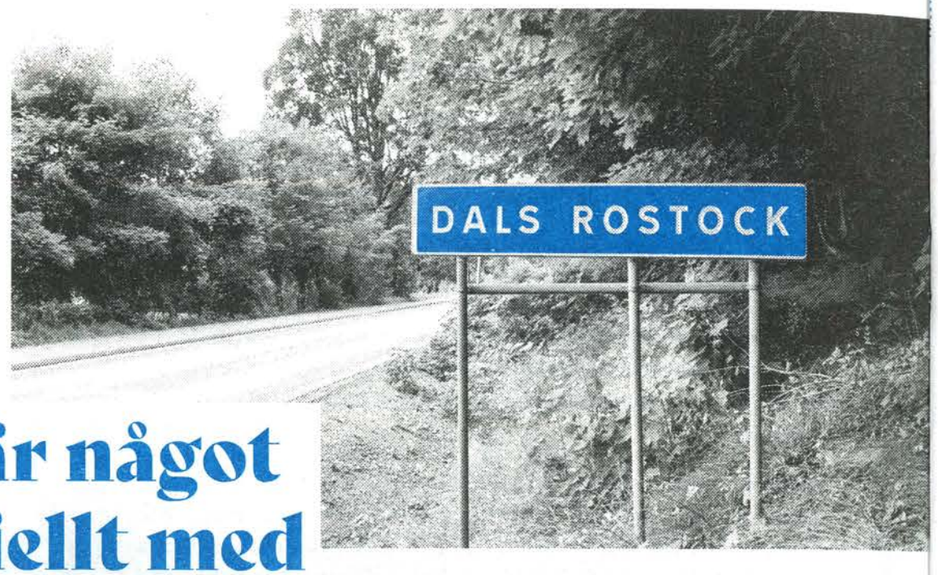

Funny Livdotter

Det är något speciellt med Dals Rostock

Denna tredelade reportageserie fokuserar på tre orter i Dalsland som har något litet extra. Något speciellt som gör att du som besökare nästan kan höra hur det växer under ytan. Det gör något med en ort när en stor del av invånarna är konstnärer och andra kreativa. Nyfiket pratar vi med några aktiva på orterna för att se vad det är som gjort just deras plats så unik.

När en kör in (ursäkta, motorburet perspektiv) in i det lilla samhället Dals Rostock slås en av en mysig stämning. Det är grönskande, och en hel del spännande och charmiga hus. Efter en grundligare titt så hittar du sevärdheter av alla dess slag; butiker, örtagård, brunnsparken och sommarkaféet bredvid, musikevent, ett rikt föreningsliv, sport, företag, lantbruk, vandringar bland konst och natur och ett stationshus i miniatyr.

Det är något speciellt i Dals Rostock, och det är inte det hälsobringande vattnet jag tänker på. Det är någonting annat, och jag ska försöka sätta fingret på't.

VÄXTER, LÄRANDE OCH SKYLTAR

Strax efter Brunnsparken och örtagården så hittar du **KERSTIN LJUNGQVISTS** ateljé. Om du inte har besökt henne i hennes ateljé så har du missat något! Det är här allt möts. Hennes brinnande intresse för växter, mötet mellan medicin, kunskap och lärande.

"Naturen är ju fantastisk!" börjar Kerstin beskriva. "Varenda litet pyttefrö om man tittar på det i mikroskop är ju så fint formgivet och det går ju aldrig att sluta förundras över det. Jag målar det jag tycker är fint. Tycker jag om stockrosor så målar jag stockrosor."

Denna gedigna passion och beundran är så smittande. Att få titta på naturen utifrån hennes ögon är berusande och här hos henne blir en inbjuden till en rik, fascinerande och helt oändlig värld som börjar i Dals Rostock. Till varje besökare som stiger in över tröskeln ser Kerstin till att generöst dela med sig av sitt hem, sin konst och sitt engagemang. Det är som att hon bor i ett naturhistoriskt museum och hon är intendenten som vänligt tar dig i handen och leder dig runt i dess samlingar.

Kerstins ateljé är ett före detta församlingshem och det är fullt med lådor, skåp och förvaringsutrymmen som är enastående handdekorerade av konstnären själv. Här arbetar hon och verkar, i en butik mitt i ateljén och utanför huset finns även en plantbutik och upp för kullen ett litet galleri. Varje yta är nyttjad och har en funktion som gör det spännande att besöka henne.

Lärarbakgrunden lyser igenom - Kerstin vill lära sig själv, för att sedan dela med sig av det hon har tagit reda på. Hon berättar genom skyltar, konsten, böckerna, guidningar och föreläsningar. Hon må odla för skyltarnas skull, och jag älskar när hon berättar att odlingarna vissnar men skylten består. I passionen för bokstäver, fina skyltar och att skriva vackert går allt samman.

"Jag är väldigt intresserad av gamla apotek. Det är ju framförallt för det var så vackert i gamla apotek, med alla lådor och alla fina skyltar och alla magiska ingredienser som fanns och växter framförallt och historien de bär på och hur de utvecklas till moderna mediciner."

FYSISKT ODLANDE OCH MENTALT MÅLANDE

Förbi Kerstins ateljé, om en passerar den lilla mataffären och tar sig till andra änden av Dals Rostock så hittar du Sandlycke Gård. Här bor **PATRICK ALLIER** med sin fru Eva och deras barn. De flyttade hit 2012 och har inte ödslat någon tid. Här odlas det på en större skala än för familjens eget bruk, det sker musikevent och det finns såklart fler drömmar om hur de skulle kunna aktivera platsen tillsammans med grannarna.

"Odla gör jag för att rädda världen!" säger Patrick entusiastiskt. "Jag odlar på hållbara metoder [..] och jag gör så att folk i Dals Rostock har möjlighet att ta det enkla beslutet att köpa hållbart odlade grönsaker. Mina grönsaker ska ha en positiv påverkan på naturen!"

Patrick är en sådan där mångfacetterad person som växlar med årstiderna mellan att vara grönsaksodlare, konstnär, naturguide och kock. Allt grundar sig i ett brinnande intresse för att leva i ett med naturen, och det kan han göra här i Dals Rostock. Han lever efter sin filosofi: vad tycker jag om att göra, och skapar det omkring sig, men framförallt hur han kan påverka.

"Jag jobbar antingen i min studio och då gör jag bildkonst som handlar det alltid om något samhällssituation eller problematik och oftast kopplat till miljö. Det är huvudtemat: miljöproblem. [..] Jag målar dessutom mycket friluftsmåleri och då tar jag mig ut i vintertid och ut i skogen och målar på plats ute i skogen. Den tredje så tecknar jag och det är till stor del terapi."

Det är uppenbart att Patrick verkligen bryr sig om och respekterar naturen. Oavsett om han varnar i sina målade miljöproblematiska framtidsdystopier eller försöker fånga känslan/stunden/atmosfären i landskapsmåleri. Eller för den delen - delar med sig av i sina guidade vandringar, säljer sina odlade grönsaker eller genom matlagningen. Allt har en röd tråd och det genomsyrar hans liv och tillvaro.

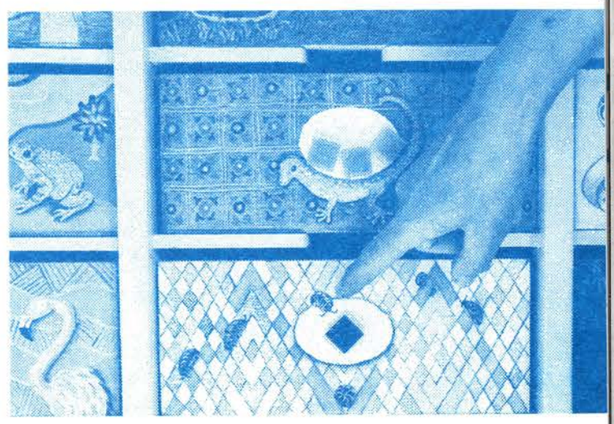

Han drömmer dock om möjlighet för ett ställe i Dals Rostock där ortsborna kan äta, hänga och umgås. En mötesplats grundad i maten året runt så han kan vara leverantör av lokalproducerade ingredienser, kanske får hänga sin konst på väggarna i en period och framförallt få avnjuta mat ihop med nära och kära.

KOMBINERA NATUR OCH KULTUR

Från Sandlycke gård, över järnvägen och upp för kullen så kommer vi in på Kroppefjälls gamla sanatorieområde. Här bor **LINNÉA "LENNY" FALK RENHOLM** i ett rött trähus, tillsammans med sin fru Anna och hunden Helmi. Lenny blev snillrikt hitlockad av Patricks fru Eva under senvåren 2020 och detta var platsen som blev beslutet för att lämna storstaden.

Lenny är en multikreativ person, med många strängar på lyran. Skriver poesi, är skribent, spelar musik men arbetar också med mycket fokus på att organisera, kommunicera och arrangera. Till stor del driver Lenny företaget Kultivation ihop med sin kollega Johan. Det är ett artistmanagement och bokningsbolag som är en del av ekosystemet runt musiker och arrangörer. Lenny fokuserar stort på att det ska vara en hållbar och jämställd musikbransch men också att musiker ska kunna skapa och framföra musik och inte behöva tänka på bokning, planering och administration. Och allt detta går att göra från Dals Rostock.

"Det som gör Dals Rostock så speciellt", börjar Lenny, "tycker jag är kombinationen mellan kultur och natur. Och det är de två viktigaste komponenterna i mitt liv. Det genomsyrar denna platsen också. Samtidigt som det är väldigt enkelt att kunna njuta av lugnet här, så är gemenskap och social samvaro aldrig långt bort."

Lenny hittar på och driver initiativ på platsen efter förmåga. Det blir musikevent, kärleksfulla loppisar och kreativa rum som författare, musiker och andra kreatörer kan hyra in sig i. Men också skapa andra sätt att leva och verka på med sin plats.

"Jag och Anna försöker leva ett liv där vi konsumerar så lite som möjligt och försöker använda det som finns. I det ingår det också att tänka på - ja nu är det skördetid, vad har vi här omkring oss som vi kan fylla frysen med. [..] Det finns så mycket fruktträd här i Dals Rostock! [..] vår reaktion blev - vi måste ta vara på allt - vi kan ju inte låta det trilla!"

Det kanske handlar om att stanna upp och ta vara på det som finns runt omkring oss. Lenny har ett bra öga för det. Skämtsamt säger Lenny att det handlar om att våga vara en slasktratt, det kanske gör att andra får upp ögonen och vågar tänka om våra konsumtionsvaror och hur vi lever med säsonger, cykler och tar hand om det som finns.

Linnea Lenny

DALS ROSTOCK - EN UNIK LITEN OAS

Dals Rostock historia är väldigt spännande. Med hälsobrunnen vars vatten är så järnhaltigt och hälsobringande. Medicinalväxterna och sanatoriet, med all dess fokus på att bli frisk. Placeringen av orten ligger längs med en hög bergskulle som gör det till en nästan magiskt växande oas för odling av frukter och grönt. Kroppefjälls sanatorium och den hälsobringande plats som fortfarande lockar folk i dag för att leva mer i symbios med naturen och i balanserad relation till kroppen. Mycket av detta har Kerstin skrivit om och det kan inte beskrivas tillräckligt i detta begränsade format. Här kliar jag bara på ytan, och hoppas att du som läsare får lära känna mina vänner och deras magiska plats.

Alla tre pratar om ett Dals Rostock som ger precis det som de behöver. Tillgång till naturen, nära och enkelt nog att ta sig till större ort, och vidare ut i världen. Ett lugn. Möjligheter för att utföra sin praktik och verksamhet. Men också en generositet bland invånarna genom ideella engagemang, mångfacetterade företagare och aktiva föreningar. Lasse och Glenn som driver KIF och Judo klubben, Eva Petrén som är involverad i så otroligt mycket, Mikael Olsson som äger Kroppefjälls gamla sanatorieområde och Carro som sjunger och hjälper till så mycket hon kan!

KRAFTEN: KULTUR, REKREATION, AKTIVITET, FÖRENINGSLIV, TURISM, ENERGI OCH NATUR.

Numera finns en byaförening som heter "Kraften" som arbetar med hela orten utifrån invånarna och platsens bästa. Bland annat hålls en process i utemiljön ihop med de unga på orten. De försöker påverka så trafiken kan lugna ner sig något på genomfartsleden. Och kanske ett tågstopp i framtiden.

Efter att ha pratat med Kerstin, Patrick och Lenny känner jag mig extra kär i Dals Rostock! De ser varenda liten del av sin plats, välplacerad, i harmoni med sin omgivning och en mycket god plats att verka som kreativ. Dals Rostock är generöst.

Kerstin

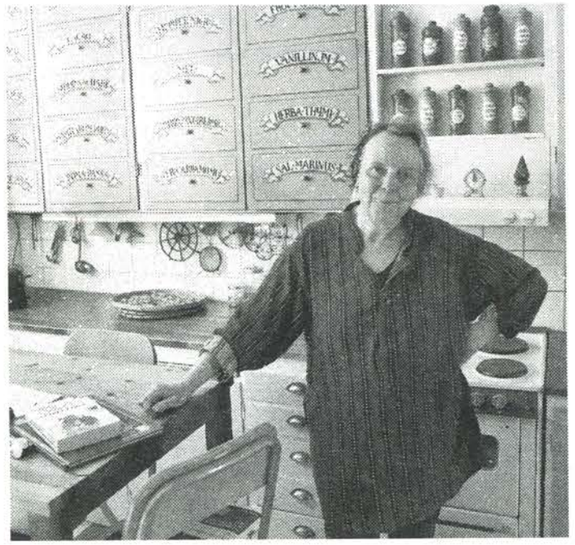

Patrick

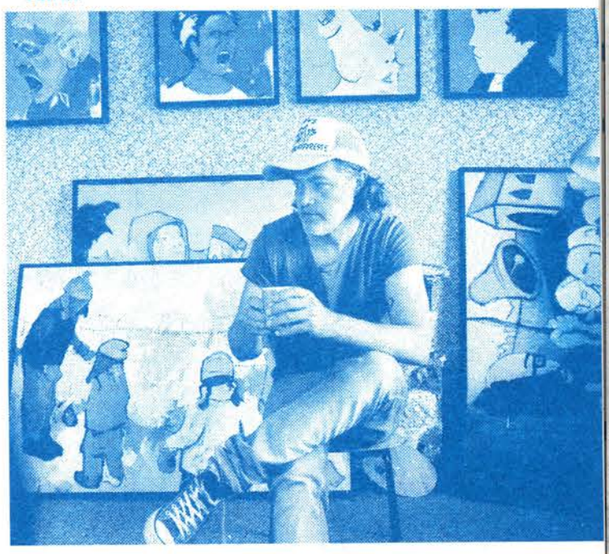

MIE tänker på ...

Mie Felth
kulturstrateg
Mötesplats Steneby

superkrafterna att skapa och att delta och hur båda delar behövs

Dals Rostock är ju helt klart en av de vackrast utformade orterna i Dalsland, inte minst utifrån att kurorten har en lång historia av hälsa, såväl fysisk som en själslig sådan, och det framgår ju tydligt i reportaget att det finns många människor som lägger ned mycket tid på att skapa det där sammanhanget.

Vi på Mötesplats Steneby pratar och arbetar ofta med kulturskapare och aktiva medlemmar i ideellt drivna föreningar. En del kallar dem eldsjälar, även om jag kanske tycker det är ett lite svårt uttryck. För många som engagerar sig i föreningar ser det som en självklarhet att göra just det, det är liksom en del av livet lika viktig som att handla mat eller snusa.

Jag funderar också på de där andra, som får grädden på moset på köpet så att säga. De som kanske inte brinner för att fixa ett vackert stationshus, de som tycker de inte har tid att skapa ett café, men gärna fikar och upplever. Personer som inte köper potatisen för att den är odlad ekologiskt utan för att den finns där. Den som entusiastiskt går på konserten utan att stå i biljettluckan eller serveringen. Som gärna cyklar med sina barn i cykelparken utan att fixa gruset. De är ju också viktiga, som uppskattar, deltar och aktiverar platserna.

Vi behöver värna om både den första och andra gruppen för att sluta cirkeln.

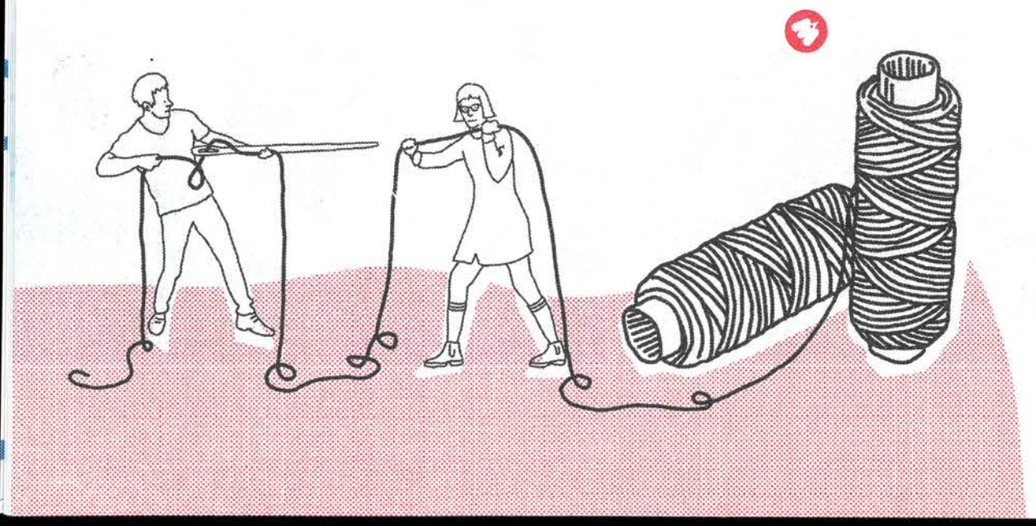

FRÖSKOGS KULTURFÖRENING

Fröskogs Kulturförening har funnits i 40 år och är, som framgår av namnet, sen några år en del av riksteatern. Detta innebär att man som medlem får ett sk "scenpass" som ger rabatt på alla riksteaterns arrangemang.

Men vi är trots detta en självständig kulturförening som anordnar många olika kulturaktiviteter, de flesta i Fröskog-Fengersfors. Innevarande år har vi haft bl a pianokonsert, romprovning, växtbytardag och teaterföreställning.

Vi riktar oss till alla och vill ha ett brett kulturutbud i glesbygden. Vi lyssnar på våra medlemmars förslag på aktiviteter och försöker tillmötesgå dem.

fröskogs kulturförening
EN DEL AV RIKSTEATERN

BYGGA TILLSAMMANS

I förstudien Bygga tillsammans ville vi undersöka hur vi kan arbeta inkluderande med den gestaltade livsmiljön i Dalsland. Konceptet går ut på att invånarna själva är med och formar sina egna platser under handledning av designers med erfarenhet från samskapande gestaltningsprocesser. För att skapa en inbjudande miljö går det inte bara att lösa akuta behov för stunden, som tyvärr är en trend på många landsbygdsorter. Vi vet att när du som invånare är med och genererar lösningar på behoven är det också mer troligt att du tar hand om och förvaltar det du varit med och byggt. Handens görande kan vara ett kraftfullt verktyg för att skapa samhörighet.

I Dals Rostock samarbetar vi med föreningen Kraften som föreslog cykelparken de skapat som en möjlig plats att vidareutveckla. Barn och vuxna fick skissa, bygga modell och framföra önskemål på hur platsen skulle kunna se ut. Formgivaren Ida-Luise Stelter arbetade utifrån det fram ett antal skisser som deltagarna fick rösta om. Nu planeras en heldag där Dals Rostockborna tillsammans kommer att bygga vindskydd och paviljonger med handledning av Ida.

I Fengersfors planeras en slags "communitygarden" utanför lanthandeln, en plats som både kommer bli vackert utformad och där Fengersforsborna skulle kunna skörda en del av sitt dagliga gröna. Även här arbetar Ida-Luise Stelter i samråd med den engagerade gruppen för att ta fram utformningen av platsen, och den kommer att byggas med gemensamma krafter.

Vi har även påbörjat ett samarbete med Folkparken Valhalls framtid i Bengtsfors där vi utforskar hur framtidens folkpark ska gestaltas för att attrahera framtidens folkparksbesökare.

Bygga tillsammans drivs av Mötesplats Steneby med stöd från Fyrbodals kommunalförbund och ideell kraft på de olika orterna.

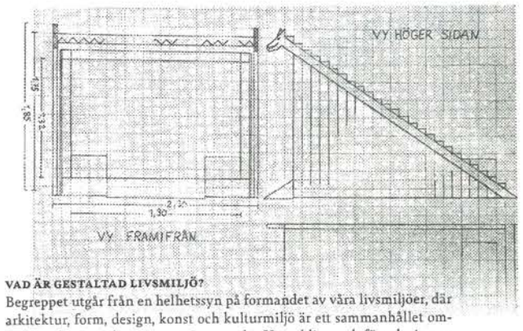

VAD ÄR GESTALTAD LIVSMILJÖ?
Begreppet utgår från en helhetssyn på formandet av våra livsmiljöer, där arkitektur, form, design, konst och kulturmiljö är ett sammanhållet område med människan som utgångspunkt. Utveckling och förvaltning av livsmiljön ska ske med hänsyn till människans möjligheter, behov och önskemål – i dag och i framtiden.

Källa: Boverket

Fyrbodal

Mia Lindgren

Det är något speciellt med Fengersfors

Denna tredelade reportageserie fokuserar på tre orter i Dalsland som har något litet extra. Något speciellt som gör att du som besökare nästan kan höra hur det växer under ytan. Det gör något med en ort när en stor del av invånarna är konstnärer och andra kreativa. Nyfiket pratar vi med några aktiva på orterna för att se vad det är som gjort just deras plats så unik.

Fengersfors lyfts ofta fram som ett exempel.
Ett exempel på gestaltad livsmiljö på landsbygd. Ett exempel på bruksort med befolkningsökning. Ett exempel på förvaltning och utveckling av ett industriellt kulturarv. Och en plats för ett aktivt näringsliv.

Dessa tongångar hördes inte när jag växte upp i grannkommunen Säffle på 80- och 90-talet. Då pratade vi istället om Åmål, Håverud och eventuellt Upperud. Inte hade vi någon anledning att åka till Fengersfors. Men sen hände något.

På hösten 2009 förstod jag för första gången att det var något speciellt med Fengersfors. Stenebyskolan arrangerade ett seminarium om hållbar utveckling och det pratades om Fengersfors som den enda byn i Dalsland där det var bostadsbrist. Det var fler som ville flytta hit än som flyttade härifrån och husen började ta slut. Och denna trend har fortsatt. Idag bor 308 personer i Fengersfors och i skrivande stund ligger bara en bostad ute till försäljning.

Om en vill få reda på något om en bygds själ är det alltid bra att starta på den plats som alla behöver besöka: lanthandeln. Där jobbar **MAYA SAARINEN** och jag har fått tips om att hon är en person som känner orten väl och dessutom för samman människor med behov med de som har resurser. Som en lokal inofficiell kontaktförmedlare. Dessutom både född och uppvuxen i Fengersfors.

Jag har försökt att flytta härifrån tre gånger men det går inte, jag kommer hem varje gång så jag har gett upp det, skrattar Maya Saarinen.

Saarinen har jobbat till och från i lanthandeln sedan 1986, för fem olika ägare. Det senaste ägarbytet skedde i somras då Debs Lyons tog över Handlarn från tidigare ägaren Anders Sandén.

Vad betyder det för en ort att ha en egen affär?

Det betyder nog allt det. Dels för att träffa varandra och få ta en pratstund. Vi har herrar på besök på förmiddagen, då kommer de ner och pratar och löser världsproblemen. De skulle inte träffa varandra på samma sätt om vi inte hade affären. Vi har ju apoteket, posten, DHL, Schenker, Bring och Systembolaget. Och har vi inte varor som folk vill ha så fixar vi det. De ska inte behöva lämna byn om de inte vill.

Maya Saarinen berättar att de har utkörning av beställda varor på torsdagar, och att de på fredagar kör en buss till grannbyarna så att de som inte har egen transport ska kunna få komma in och handla.

Då bara man ringer dagen innan och säger att man vill med. Det kostar 20 kronor och så får man kaffe och bulle när man är klar.

Att Maya Saarinen är en ambassadör för Fengersfors märks när jag ber henne berätta vad hon tycker gör Fengersfors speciellt. Hon beskriver några av de verksamheter som finns i orten: barnklädesloppis, verktygsloppis, ölbryggeri, fotbollslag, boulelag, en bastu med utsikt över Knarrbysjön, ställplats för husbilar och en lunchservering som drivs ideellt en gång i veckan.

Det är ett paradis på jorden. Man behöver inte åka någon annanstans. När det kommer nya personer hit så säger jag alltid: gå in på Not Quite och besök badplatsen. Vi är ju en av Dalslands största turistattraktioner tack vare Not Quite.

Vi backar 20 år tillbaka i tiden till början av 2000-talet. Några studenter från konst-, hantverk- och designskolan Steneby i grannorten Dals Långed hade börjat prata om behovet av verkstäder och utställningsmöjligheter efter utbildningen. Kunde man hjälpas åt genom att driva detta ihop?

ÅSA NYSTRÖM var en av dessa:

Vi åkte runt och kollade på olika ställen och Fengersfors var intressant på grund av lokalerna och för att det fanns ett radhus som stod tomt där vi kunde bo och hyra billigt. Vi ville skapa möjligheter för oss själva och andra konstnärer.

Jag träffar Åsa Nyström på "Lillsnicken" på Stenebyskolan där hon undervisar i trähantverk och möbelsnickeri. Genom glasrutan på kontoret ser vi de nya studenterna som är inne på sin första vecka. Åsa berättar att även hon började sin utbildningsbana på Lillsnicken.

Många som är verksamma i Fengersfors idag är tidigare studenter på Stenebyskolan och HDK-Valand tack vare föreningen Not Quite som hon och de andra drog igång 2002 på platsen för det nedlagda pappersbruket.

Åsa Nyström berättar hur de röjde, rev, byggde och renoverade. Både i verkstäderna och utomhus i parken för att få till en trevlig utemiljö. Redan från början hade de ett café där alla medlemmarna jobbade.

Men det fanns inget kök. Vi sprang ut bakvägen till smedjan och kokade kaffe.

Vi gjorde iordning maskinhallen som konsthall och drömde om att ha Artist in Residens-platser. Och det finns det ju nu!

Sedan dess är Åsa Nyström bosatt i Fengersfors. Mycket av tiden går till jobbet som lärare och att renovera huset men på senare tid har även konstskapandet börjat komma tillbaka. Och hon gillar Fengersfors.

Lyxen att i den här lilla byn ha vedugnsbakad pizza varannan fredag, nybakt bröd varje dag, musik, en affär som är en samlingsplats för många... Jag vill inget hellre än att vara hemma, och då har jag allt som jag behöver. Det går ju ihop med hur vi ska tänka idag. Och det drullar av folk som man gott kunde ha som sin bästis om man bara hann med.

Åsa Nyström tar fram mobilen och visar ett platsspecifikt verk som hon gjorde på en av Not Quites första gemensamma utställningar 2003 i parken på Dalslands konstmuseum. Sedan bläddrar hon fram en bild från sommarens jubileumsutställning där hon gjort ett liknande verk på samma plats, med utsikt över sjön. I den första bilden syns också en halvmeter hög, lite spretig buske. Nu 20 år senare har den växt upp till ett ståtligt träd.

Under åren har Not Quite varit ett draglok som gjort att fler velat etablerat sig på platsen. Idag finns 69 företag och 22 föreningar i Fengersfors. Och näringslivschefen i Åmåls kommun Kristoffer Ljung brukar framhäva att bruksområdet i Fengersfors faktiskt är kommunens största företagscenter räknat till antalet företag.

Jag lämnar Åsa som behöver tillbaka till undervisningen och ringer upp Eemu Kaikkonen. Han är en tidigare student på HDK-Valand som i november 2020 flyttade till ett hus i Fengersfors. Jag undrar hur han har upplevt flytten hit?

Jag kommer från Helsingfors och mötte min fru under studierna. Vi bestämde oss för att bo här när vi skulle få barn. I Fengersfors kunde vi hitta balansen mellan att ha ett community runt oss och närheten till natur. Och vi kunde utöva våra jobb.

EEMU KAIKKONEN jobbar som konstnär och smed och hans fru Annelie som smyckessmed och landskapsarkitekt. Båda är medlemmar i Not Quite. Under hösten kommer Eemu att återvända till studierna för en master i Metal Art på HDK-Valand.

Jag vill utvecklas i mitt yrke och det är bara 16 km härifrån. Även om jag har min familj hemma så behöver jag inte kompromissa med det.

Jag undrar hur det är att ha barn i Fengersfors.

Det är super! Vår son är en väldigt social person och han gillar förskolan. Vi har bara en minut till förskolan. Men vi saknar en skola här.

Liksom Maya Saarinen beskriver även Eemu Kaikkonen Fengersfors som en plats där lugn och aktivitet samsas.

Det är lugnt här och samtidigt händer det så mycket! Du kan få både frid och spänning och bli uppfylld av saker som gör dig lycklig i livet. Och dessutom leva ett familjeliv. Vi har i princip allt vi behöver.

Han avslutar sin upplevelse av Fengersfors med:

Den är en vacker plats, men platsen består av människor och det är människorna som gör den speciell.

Efter de här tre samtalen slås jag av hur liknande de uttrycker sig om orten där de bor och verkar. Visst finns det sådant som behöver förbättras även i Fengersfors, men de verkar ha skapat system för just detta, med många föreningar och många människor som verkar för just det som de tycker är viktigt. Och där någonstans i centrum Not Quite och de kringliggande verksamheterna som lockar både turister och nya invånare till Fengersfors.

Ett gott exempel på kulturdriven landsbygdsutveckling.

Eemu Kaikkonen

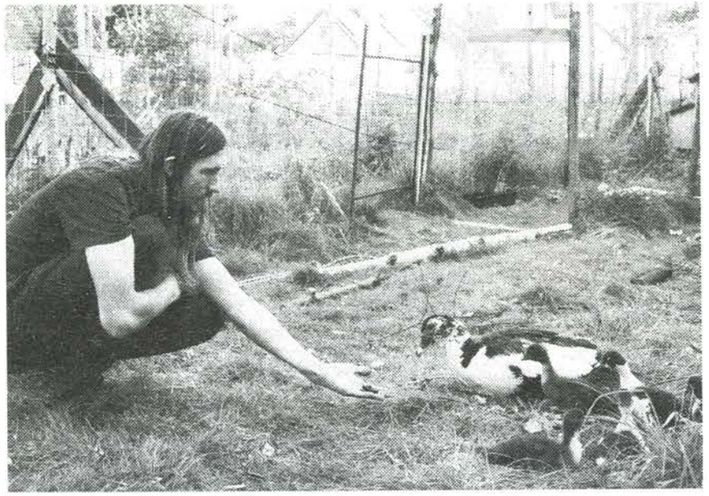

Maya Saarinen

Mia Lindgren bor i en villa i Åmål där hon, i längtan till landet, har ett hemligt landsbygdsreservat med vedhögar, odling och byggprojekt. Sedan 2021 driver hon företaget Brighter business AB som utbildar och stöttar inom kulturföretagande och kulturekonomi.

ANDERS tänker på ...

Anders Lindgren
verksamhetsledare
Mötesplats Steneby

gamla bruk och kreativ ekonomi

I Sverige, präglat av landsbygdens avfolkning och ekonomiska utmaningar, visar Fengersfors hur konst och kultur kan driva positiv förändring. Denna Dalslandsort, en gång en livlig bruksort med ett blomstrande pappersbruk som lades ned 1978, har genom kreativa kulturskapare och konstnärer förvandlats till en dynamisk plats där konsten vitaliserar samhället och stimulerar aktivt kulturellt företagande. Fengersfors, som tidigare kämpade med förlusten av sin industriella själ, har genom Not Quite och andra initiativ upplevt ett systemskifte från den traditionella industriella ekonomin till en ny, kunskapsbaserad och kreativ ekonomi. Denna omvandling har inte bara återupplivat det lokala samhället utan även blivit en modell för hur konst och kultur kan påverka och förnya ekonomiska och sociala strukturer.

Genom att förvandla passiva åskådare till engagerade deltagare, har en blomstrande kulturell miljö skapats där konsten blir en integrerad del av vardagslivet, inspirerar till samhällsförändring och ekonomisk innovation. Denna omvandling belyser kulturens kraft i att forma samhällsstrukturen, där den inte bara tjänar som underhållning utan också som en katalysator för gemenskap och kreativitet. Fengersfors framsteg visar att kulturellt entreprenörskap och konstnärligt engagemang kan revitalisera landsbygden, främja hållbar utveckling och skapa en livfull plats där människor samverkar, delar idéer och bygger en gemensam framtid.

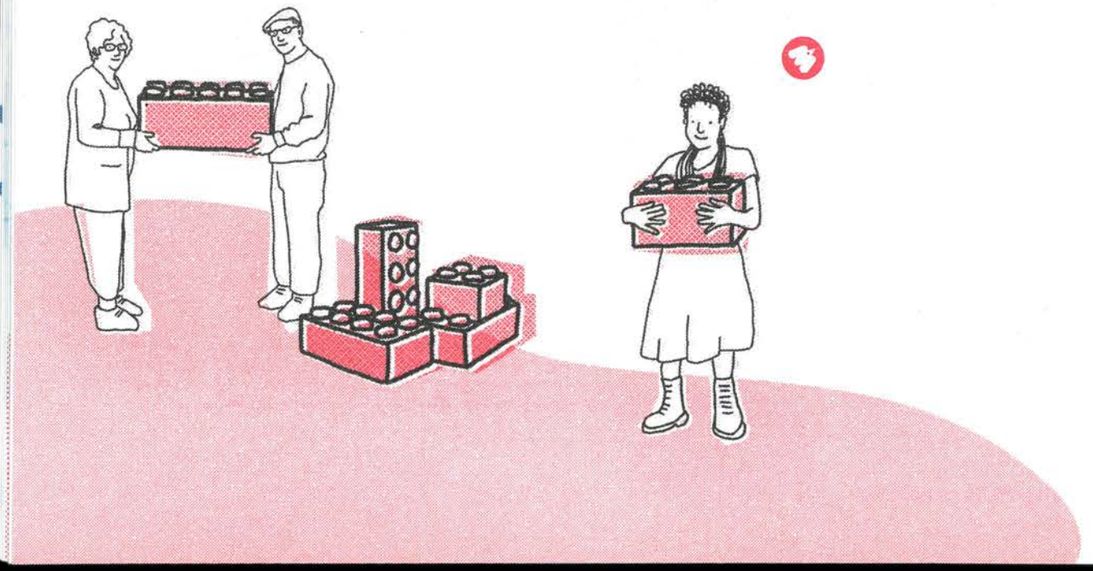

KULTURBRUKET PÅ DAL

Kulturbruket på Dals uppdrag är att driva kulturverksamhet. Det gör vi till stor del i SparbankSalongen genom olika evenemang; musik, dans, teater, föreläsningar, poesi och mycket mer! Vi ska tilltala både den breda massan och ha smalare föreställningar som ibland drar en mindre publik. Vi välkomnar både professionella, etablerade artister och de som vill ställa sig på scen för första gången.

Kulturbruket är en av ganska få arrangörer och spelplatser med lite större kapacitet i Dalsland, vilket gör oss till ett regionalt kulturnav. 2022 firade vi 20-årsjubileum, det var väldigt fint att få återbesöka gamla minnen om hur eldsjälar byggde denna mötesplats likväl som hur stor roll kulturen – genom bland andra Kulturbruket på Dal – spelat för så många i Mellerud med omnejd. Vi har en trogen publik, driver Dalslands Orkestern (en stråkorkester byggd över kommungränserna, med målet att skapa en mötesplats för unga och ambitionen att utveckla deras musicerande) såväl som MusikSkaparna (som riktar sig till ungdomar och vuxna med särskilda behov) och producerar en mängd evenemang varje år. Dessutom är även externa arrangörer välkomna att använda vår scen. Vi brukar kalla oss en kulturaktör med hjärtat i Dalsland!

kultur bruket på Dal

Kulturbruket på Dal stöds av Melleruds kommun och Västra Götalandsregionen.
Bildtext: Våren 2023 besökte Aurelia Dey, hennes dansare och livebandet The Neighbours
Kulturbruket på Dal med sin show Sunday Service.
Fotocred: T.Mueller - TM Foto

HEPHAESTUS

Hantverk är i ropet igen: Från EU till nationell politik lyfts rollen av hantverk i samhället. Men hur kan hantverksarbete och ekonomi organiseras på ett hållbart sätt och hur kan hantverksmetoder och organisering bidra till hållbar samhällsutveckling? Det kommer vi att diskutera och workshoppa kring under Craft Days i Dals Långed och Fengersfors, 2-5 Maj 2024. Utgångspunkten är två forskningsprojekt som hostas av Business and Design Lab, HDK-Valand.

Forskningsprojektet Lek i Staden finansieras av FORMAS inom området Gestaltad Livsmiljö. Här undersöks hur konstnärliga metoder och verktyg som spänner över hela formområdet på ett hållbart sätt kan främja samskapande platsutvecklingsprocesser med fokus på lek och rekreation. Projektet har sin bas i Linnarhult, ett rekreationsområde beläget i Nordöstra Göteborg. Under våren 2024 beger sig projektet ut på metodturné där ett av stoppen sker på Not Quite under Craft Days.

Hephaestus är ett EU-Horizon projekt med fokus på hantverkets ekonomi och dess hållbara framtid. Projektet involverar fyra europeiska hantverksekosystem i tre länder: Dals Långed/Fengersfors i Sverige, Bornholm i Danmark och Bassano del Grappa & Venedig i Italien. Genom etnografi, mapping och lokal samverkan vill projektet bidra till att förnya hantverkets roll i samhället, ekonomi och politik, lokalt och internationellt. Under Craft Days kommer Hephaestus ordna presentationer, samtal, mat & mingel samt publikinteraktiva utställningar tillsammans med Lek i Staden.

HEPHÆSTUS

Om ni vill veta mer om projekten är ni välkomna att kontakta oss på:
helena.hansson@hdk.gu.se & elena.raviola@gu.se eller www.hephaestuscraft.eu

Helena Hansson, PhD i Design och lärare vid HDK-Valand
Elena Raviola, Söderbergs prof. i Design Management, HDK-Valand, Business and Design Lab

Det är något speciellt med Dals Långed

Sofia Petrén

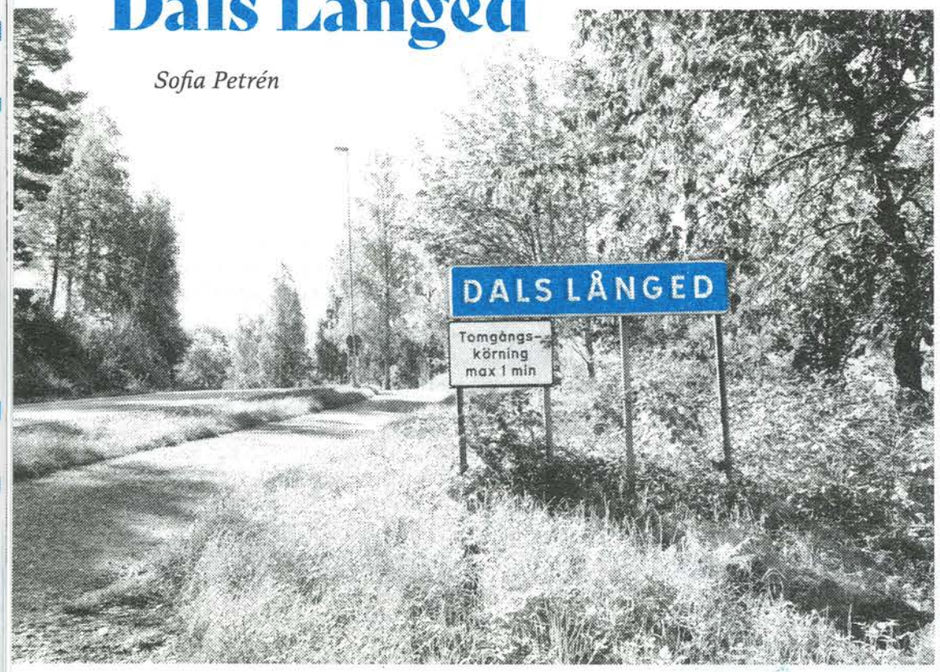

Denna tredelade reportageserie fokuserar på tre orter i Dalsland som har något litet extra. Något speciellt som gör att du som besökare nästan kan höra hur det växer under ytan. Det gör något med en ort när en stor del av invånarna är konstnärer och andra kreativa. Nyfiket pratar vi med några aktiva på orterna för att se vad det är som gjort just deras plats så unik.

När jag börjar kika närmare på Dals Långed är det med en varm känsla i bröstet. För tio år sen bodde jag där själv, som student på Stenebyskolan. Det är en av få platser som för mig varit riktigt hemma. Det var där jag blev kär i Dalsland med sina djupa skogar, vackra sjöar, trygga lugn och myllrande, inspirerande liv. Nu tittar jag tillbaka som en utomstående, boende på en annan liten dalsländsk ort. Som student i Dals Långed spenderades mycket av tiden i skolans lokaler. Det var en ljuvlig tid, men nu är jag nyfiken på det som finns utanför de väggarna.

MÖTESPLATSER OCH IDEELLA KRAFTER

Det har hänt mycket sedan jag var bofast i Dals Långed. När jag flyttade vidare var Kafé Schuckert precis i uppstarten (2012). Syftet med fiket är att skapa ett gemensamt vardagsrum; ett ställe där studenter och lokalbor kan mötas. **ANNASTINA ANDERSSON**, ordförande i Dals Långed Kaféförening, tycker att visionen har uppnåtts och att det blivit en plats där man kan träffa människor man inte annars skulle mött.

BARBRO ERLANDSSON BRATT, numera pensionär men med över 18 år som anställd på Stenebyskolan bakom sig, håller med och berättar att Kafé Schuckert har axlat den rollen väl. De har även fått sällskap av en bastu.

Idén om en bastu kom från en studentgrupp, som dessvärre inte hann genomföra sitt projekt innan de slutade på skolan. 2018 blev drömmen till slut verklighet, **LUKA JELUSIC**, lärare på HDK-Valand campus Stenebys utbildning Möbeldesign och **DANIEL WINTERBOTTOM**, professor i landskapsarkitektur vid Washington University, Seattle, tillsammans med en rad studenter, genomförde en interaktiv designprocess för att sedan färdigställa bastun på åtta veckor. Det var ett ideellt projekt som lett till många givande möten.

EBBA JOHANSSON är konstnärligt verksam, lärare på Stenebyskolan, aktiv i föreningslivet och boende på orten sedan början av 00-talet. Hon berättar upprymd om bastun:

> **Där möter man folk man aldrig skulle träffat annars. I vardagen träffar man ju de man brukar träffa, man cyklar sin vanliga väg. Men så tar man en tur till bastun och oj – där var en ny människa!**

Hon beskriver bastun som en fantastisk förändring. Det märks att Dals Långeds-borna tycker det är viktigt att mötas – face to face, att dela samtalen och det kreativa, att samarbeta och få saker gjort. Ebba säger:

> **Jag tycker att Dals Långed är en bra plats att vara kreativ på för att det är så tillåtet att ta egna initiativ. Är det något jag vill ska hända så tar jag tag i det och gör det. Det är så inarbetat, det är så man gör.**

Ebba fortsätter: Jag har bott i stan, där blir man blir servad och bortskämd och kan välja och vraka – och då blir det så där att man gör ingenting istället, går inte på något, för det kan man göra imorgon, eller i övermorgon. Men ska det ske något här, så får man göra det själv.

Barbro Erlandsson Bratt, som också bott i Dals Långed i över 40 år, instämmer:

> **Om det inte går via kommunen, så hittar vi andra sätt. Vi ser till att det händer och tar ansvar för det.**

FÖRENINGSLIV OCH SAMMANHÅLLNING

MORGAN ERNSTSSON, född och uppvuxen i Dals Långed, är aktiv i flera föreningar på orten. Bland annat är han ordförande i Musikföreningen Decibel och satt i Dals Långeds Utvecklingsråd, där även Barbro är med, från starten tills för fyra år sedan:

> **Dals Långed sticker ut i kommunen tycker jag, vi är bättre än många andra orter på föreningsliv, sammanhållning och kreativitet. Det tror jag är väldigt nyttigt för Dals Långed, att vi har den där känslan, att vi är lite patrioter, vi bryr oss om varandra, vi bryr oss om samhället, vi försöker hjälpa varandra. Det är ganska viktigt.**

Dals Långeds Utvecklingsråd startade 2001. Tanken var att göra Dals Långed till en ännu bättre plats att bo på och mer attraktiv att besöka. Utvecklingsrådet är en ideell förening och ambitionen är att ta vara på samhällets intressen och att vara en samtalspartner till Bengtsfors kommun. Bastun och en ställplats för husvagnar, byggda helt med ideella krafter, är två av Utvecklingsrådets projekt som blivit riktigt lyckade och som dessutom drar in pengar. Majoriteten av dessa kronor går sedan vidare till nya initiativ. I fjol delade föreningen ut hela åttio tusen till olika

projekt. Så den som har en idé att förverkliga får gärna ansöka om ekonomiskt stöd från Dals Långeds Utvecklingsråd.

PLATS FÖR KREATIVITET

ALICE HULTDIN, frilansande designer och socialantropolog, har bott i Dals Långed från och till sedan 2015, men har nu i vintras flyttat hit permanent med sin partner och en kommande bebis i magen. Jag ber henne att beskriva Dals Långed:

Jag tycker det är en spännande liten ort som är väldigt levande, på så vis att det finns ett stort lokalt engagemang och driv här. Det är många som arbetar för att utveckla Dals Långed. Och det bara bubblar.

Alice berättar om det starka föreningsliv och de många initiativ, där människor på olika sätt lagt ned energi för att bidra till den här platsen. Hon nämner Mötesplats Steneby, Långeds Garderob, Keramikkiosken, Kafé Schuckert och Dals Långeds allmänna bastu. Själv arbetar hon (bland annat) på Studio Växt – en ekonomisk förening som bildades 2020 och är ett coworking space. Alltså en kreativ delad arbetsplats som erbjuder arbetsplatser, workshops och faciliteter. De har många olika tillgångar, som verkstäder, maskiner, printmöjligheter, konferensrum med mera. En tanke är att det, efter avslutade studier vid Stenebyskolan, ska finnas möjlighet att bli en del av Studio Växt och få en motsvarighet till det som studenterna har på skolan. Studio Växt vill skapa förutsättningar för människor att kunna stanna, leva, bo och arbeta som kreatörer i Dals Långed.

Jag undrar om Alice saknar något i Dals Långed och hon svarar att även om många utifrån förstått att det finns mycket konst här, kan det vara så att folk utifrån visualiserar en viss typ av konst. I Dals Långed finns det ett helt spektrum av konstutövning och många olika sätt att jobba med kultur.

Det skulle jag vilja att folk fick se, vilken bredd man har som kreatör här.

Att det finns så mycket kreativitet på platsen tror hon gör orten levande, att det ger utveckling och driver samhället framåt. Det gör skillnad att människor investerar kreativitet i den plats där man bor. Alice berättar att allt detta engagemang förvisso resulterar i initiativ, projekt och saker som syns fysiskt – men också ger resultat socialt. Hon säger:

Jag ser också kreativitet i föreningslivet - även om man inte tänker sig att man är konstnär och bygger skulpturer så kan man vara kreativ på andra sätt. Det kan handla om att driva en sak framåt, eller att fundera på hur man kan jobba runt något.

EN KONKURRENSKRAFTIG ORT PÅ FLERA PLAN

Annastina från Kafé Schuckert håller med och vittnar om det kreativa, engagerade föreningslivet och de många eldsjälarna i Dals Långed. Hon tycker att det är något som gör samhället unikt. Naturen är också viktig för Annastina och Dals Långed tillgodoser även detta med råge:

Om jag skulle flytta någon annanstans, ställer det ganska mycket krav på ett nytt samhälle, för att verkligen kvala in för att jag skulle vilja flytta dit.

Tillfälligt kanske man kan önska att det fanns en simhall, säger Ebba Johansson. Eller en sushirestaurang. Men det finns ju på andra ställen. Stadskänslan vill jag ju åka till staden och uppleva. Det kanske är bättre där det är. Jag är ju så nöjd med det som finns här.

Ebba nämner också den fantastiska naturen som ju ligger precis utanför dörren. För både henne, Annastina, Barbro och Alice var det starka anledningar att flytta till just Dals Långed.

Flera av de jag talar med anser att Dals Långeds kollektivtrafik har utvecklingspotential. Jag får dock direkt veta att processer är i gång för att utveckla just transportmöjligheterna till och från platsen. Något som blivit väldigt tydligt är just det, att det i Dals Långed finns kreativa människor med förmågan att ro projekt i land, ovanligt mycket engagemang och en stark vilja att skapa tillsammans. Här finns dessutom föreningar, aktiviteter, mötesplatser och kulturella evenemang att delta i. På denna lilla ort med fjorton hundra invånare finns något för alla – och lite till.

Sofia Petrén är frilansande kreatör inom bland annat textskrivning, grafisk design och sociala medier. Hon arbetar även som kommunikatör på Kulturbruket på Dal i Mellerud. Sofia är uppvuxen i Örsås, strax utanför Svenljunga söder om Borås, men är bosatt i Dals Rostock sedan 2015. Hon har studerat med inriktning design i sex år, är diplomerad Social Media Manager och har lett kurser i modedesign, teckning och mönsterkonstruktion på Kulturskolan i Mellerud. Sofia nås på sofia.petren@gmail.com eller @sofiaskapar på instagram.

VERA tänker på ...

Vera Telemo
utvecklingsstrateg
Mötesplats Steneby

en bok hon läst

Under året har jag läst en bok av en teoretisk fysiker vid namn Geoffery West som försöker sig på att skapa ett matematiskt ramverk för att förstå städers systemiska egenskaper. Enligt Wests (med fleras) forskning bestäms 80-90 % av en stad eller bys egenskaper utifrån dess storlek. Exempelvis så skapas det i genomsnitt en ny affärsrörelse för varje 22 nya invånare, antalet vägar, avlopp och ledningar per person minskar med stadens storlek, gångtempot ökar och med varje dubblering av stadens befolkning ökar antalet innovationer (och antalet brott likaså) med mer än dubbelt.

Enligt ovanstående teori har alltså en ort cirka 10-20 % utrymme att spela på, där dess individualitet och säregenhet kommer fram. Där det går att göra något utöver den struktur som dess storlek avgör. Så vad är det som gör att vissa orter sticker ut lite på kartan, att de är lite större än sin kostym? I större städer verkar det som att de ökade sociala interaktionerna är själva nyckeln till framgång, att det är dessa möten som driver staden framåt, skapar innovationer, nya tankar och idéer. Kanske är det också detta enkla (om än oändligt komplexa) koncept av mänsklig interaktion som förklarar en del av framgången hos orter som Dals Långed. Orter som trots sin ringa storlek lyckas skapa idéer och utveckling som är både originell och innovativ.

I tider som dessa när behovet av förändring och nya berättelser känns allt mer trängande kan det vara till platser som Dals Långed våra blickar bör vändas. Där stadens framgångskoncept möter landsbygdens unika förutsättningar. Där berättelser skapas utanför den urbana normen och kan bana väg för något nytt.

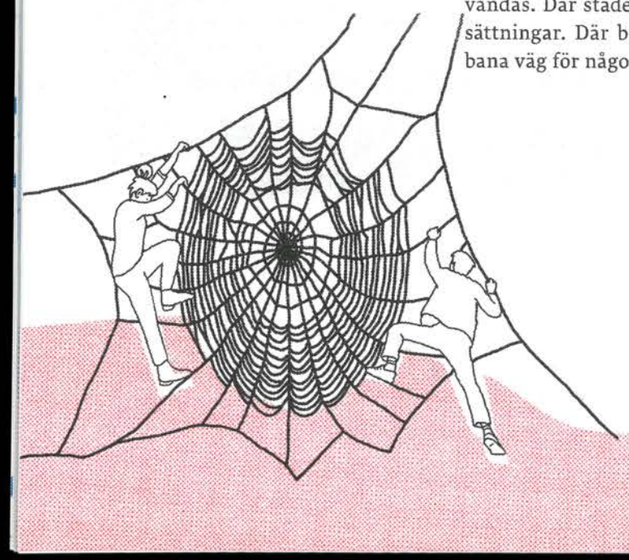

VÄNNA GÅRD

För oss började det med en dröm om att byta ut staden mot landet och att bo i Dalsland. Vi skrev en lång önskelista med ALLT vi drömde om. Efter några års letande hittade vi Mossviken Vänna, gården och platsen som både levde upp till, och överträffade, allt vi hoppats på.

En viktig punkt på listan var att vårt hem skulle bli en kulturell mötesplats, en ny scen för musik, möten och andra kulturyttringar. Dalsland är fantastiskt vackert och med många eldsjälar och visionärer som gör det de brinner för. Här får en själv skapa upplevelser och sammanhang som en vill vara del av. Ingen gör det åt dig.

En av de stora fördelarna med att bo på landsbygden. Under våra drygt fyra år på Vänna Gård har vi haft glädjen att arrangera massor av fina konserter inom framförallt folk och världsmusik, vi har haft två välbesökta hantverksmarknader, fått inviga kommunens kulturvecka, arrangerat två festivaler och kunnat erbjuda vår plats för kurs och artistresidens, m.m.

Fast det där med att "ingen gör det åt dig" är bara delvis sant. Vi överväldigas av all uppmuntran och stöttning vi fått sedan vi flyttade hit, av lokalbefolkning, publik, grannar, andra kulturutövare och arrangörer, kommun och region. Utan lokal samverkan och samarbeten, finansiellt stöd, glada tilirop, besökare från när och fjärran och hjälp i stort och smått hade vi aldrig orkat. Vi tilldelades Bengtsfors kommuns kulturpris 2022 och Funny Livdotters konstverk "Denial" förgyller vår plats.

Så, håller du på med kultur? Då vill Dalsland att du lyckas!

Johanna och Kristoffer

foto: Johanna Emanuelsson

SVENSKT TRÄ

Björn Nordin

Jag vill berätta om ett fantastiskt initiativ som jag har haft förmånen att vara en del av. Ett projekt som visar att vi inte behöver vänta på politikerna för att rädda vår planet. Som ni kanske vet, var COP28 i Dubai en stor besvikelse. De kunde bara komma överens om att minska användningen av fossila bränslen, inte att sluta med dem helt. Det är inte bra nog, när 90 procent av allt vi tillverkar i världen är gjort av fossila material. Bara 10 procent är biobaserat. Det måste ändras, och det snabbt.

Därför är jag så stolt över att vara en del av Open Wood, ett lokalt samarbetsprojekt som satsar på cirkulär och biobaserad ekonomi. Vi har samarbetat med lokala företag, universitetet för att skapa nya produkter av cirkulära råvaror, på ett nytt och innovativt sätt. Vi har också visat upp vad man kan åstadkomma med samarbete i hela värdekedjan. Ett exempel är Wisdome Stockholm, där vi levererade möbler som tillverkades i lokaler i Dals Långed. Det var ett stort erkännande för vårt arbete.

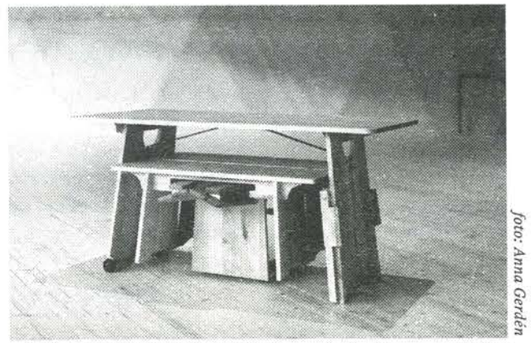

foto: Anna Gerdén

Jag tror att Dalsland har alla förutsättningar för att bli ett nytt utvecklingsområde i Sverige. Det finns kunskap, läge och biobaserad råvara. Det finns också en stark vilja att göra skillnad. Jag är övertygad om att det lokala kan driva det globala, och att det kan bidra till en hållbar framtid. Det är därför jag är så glad över att ha varit med i Open Wood, ett projekt som har varit både lärorikt, inspirerande och viktigt för bygden, ser fram emot nästa steg.

SVENSKT TRÄ

MÖTESPLATS STENEBYS PROJEKT OCH INITIATIV 2023

01 BILPOOL

Tillsammans med lokala aktörer och extern kompetens undersökte Mötesplats Steneby möjligheten att skapa en bilpool i Dals Långed. Resultatet visar att det är möjligt att skapa en ekonomiskt fungerande bilpool i Dals Långed förutsatt att större institutioner, företag och föreningar utgör grunden för inkomsterna. Lärdomarna från projektet sammanställdes i en handbok och en kort film som finns att tillgå på motesplatssteneby.se

02 BYGGA TILLSAMMANS

I förstudien Bygga tillsammans introduceras ett nytt angreppssätt för att arbeta med den gestaltade livsmiljön i Dalsland. Konceptet går ut på att invånarna själva är med och skapar sina egna platser under handledning av konstnärer och designers med erfarenhet från samskapande gestaltningsprocesser. Projektet utförs på flera platser runt om i Dalsland. Förstudien finansieras av Fyrbodals kommunalförbund. Läs mer om vad projektet utmynnat i på sidan 9.

03 CHANGE CREATORS

Change Creators ämnar att stärka innovation, hållbarhet och motståndskraft hos självorganiserade kulturella och kreativa verksamheter på landsbygden. Projektet pågår till 2025 och är ett Creative Europe projekt med samarbetspartners i Lettland, Italien och Polen. Under 2023 låg fokus på att utföra en kartläggning om organisations- och affärsmodeller hos självorganiserade kulturverksamheter belägna på landsbygden. Kartläggningen kommer ligga till grund för vidare arbete.

04 SAMÄGARSKAP

I initiativet kring samägarskap utforskar Mötesplats Steneby tillsammans med civilsamhället kooperativt ägande av fastigheter för stärkt medbestämmande i samhällsutvecklingen. Under 2023 hölls tre möten med fokus på fastigheter, funktioner och med inspiration från Nils Phillips, aktiv i Röstånga Tillsammans. Sammanställning finns på motesplatssteneby.se

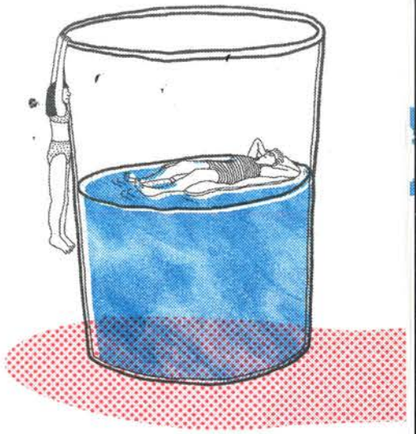

05 RIK SYMBIOS

Projektet "Resurseffektiva och inkluderande kommuner genom industriell symbios" (RiK Symbios) syftar till att skapa ett hållbart och klimatneutralt samhälle genom samverkan och resursdelning mellan företag och verksamheter. Mötesplats Steneby är processledare för arbetet och verkar för att koppla ihop företag/verksamheter från olika sektorer, värna om samverkan mellan stora och små företag, civilsamhälle och akademi samt lyfta värdet av designprocesser och materialkunskap i arbetet med symbios.

06 OPEN WOOD

Projektet Open Wood syftar till att stödja små- och medelstora företag i möbel- och inredningsbranschen att utveckla sin förmåga att ställa om till ekologiskt hållbar design och produktion. Under 2023 etablerades en testbädd och experimentverkstad i Duni Rexcells nedlagda pappersbruk i Dals Långed och sex undersökande och kunskapshöjande aktiviteter riktade till näringsliv och offentlig sektor utvecklades och genomfördes. Projektet avslutades under året men arbetet med testbädden Open Woods utveckling fortsätter.

07 TEXTILT ÅTERBRUKSCENTRUM

Projektet Textilt återbrukscentrum syftar till att skapa en mötesplats för utveckling och innovationer inom textilt återbruk i Dals Långed. Under året har ett antal innovationssprintar med textila restprodukter utförts i samarbete med flertalet lokala företag och arbetet med affärsmodeller fortsatt. Mötesplats Stenebys roll i projektet är att verka sammankopplande med andra initiativ samt generera kunskap som kan användas på fler platser.

08 TRÄKEDJAN - FRÅN SKOG TILL STOL

I initiativet Träkedjan arbetar Mötesplats Steneby med att förstå hela värdekedjan för materialet trä – från skog till stol. Syftet är att undersöka hur vi kan skapa ett hållbart nyttjande av vår skogliga resurs där höga ekologiska och sociala värden samspelar med en ansvarsfull ekonomi.

01 BILPOOL DALS LÅNGED

03 CHANGE CREATORS

05 RIK SYMBIOS

06 OPEN WOOD

07 TEXTILT ÅTERBRUKSCENTRUM

09 HEPHÆSTUS

09 HEPHAESTUS

Hephaestus är ett EU-finansierat forskningsprojekt som syftar till att undersöka och skapa ett europeiskt community för "craft makers" (hantverkare, formgivare, konsthantverkare) och utforska framtidens hantverk. Projektet drivs av HDK Valand i samarbete med lärosäten och organisationer i Italien, Sverige och Danmark. Mötesplats Steneby har bidragit med lokal kommunikation och kontakter. Läs mer om projektet på sidan 15.

10 IDÉVERKSTAD- framtidsstudier på gräsrotsnivå

Designern och socialantropologen Alice Hultdin tog fram en handbok för framtidsstudier på gräsrotsnivå tillsammans med Mötesplats Steneby. Handboken kan användas som guide för den som vill driva liknande processer på sin ort och baseras på erfarenheter från medskapande processer i Dals Långeds centrum/Centrumhuset 2022 - du hittar den på motesplatssteneby.se !

11 HALMENS HEMLIGHETER & MÖJLIGHETER

Halmens Hemligheter var ett halmigt event i Mustadfors Folkets Hus som Mötesplats Steneby, Halmens hus, Bengtsfors kommun, Förvaltningen för kulturutveckling VGR, Sensus och Dals Långeds utvecklingsråd samarrangerade och Mötesplats Steneby tog fram det grafiska materialet. En hel dag med halm ur alla perspektiv, från klassisk hattflätning via innovation till scenkonst.

Inför eventet arrangerades en innovationsworkshop (Halmens Möjligheter) för konstnärer, designers, studenter och pedagoger som fick undersöka materialet halm med handledning av designern och halmslöjdaren Elinor Brouang Möller.

12 LOCATION LOCATION LOCATION

Mötesplats Steneby bjöd in till konferens i februari 2023, för att prata om location, location, location. Vi fokuserade på samskapande och idéburen platsutveckling där design och kulturdrivna processer ligger till grund och som bidrar till en hållbar omställning. Här fick lokala exempel presentera sig, Caroline Bergmann berättade om utvecklingen i Uddebo och hur de restaurerat sin by med kultur och gemenskap som metod. Dagen innehöll god mat, ett konstverk av Sofie Stenberg och Kajsa G Sjölén som byggdes på platsen och en samskapande process.

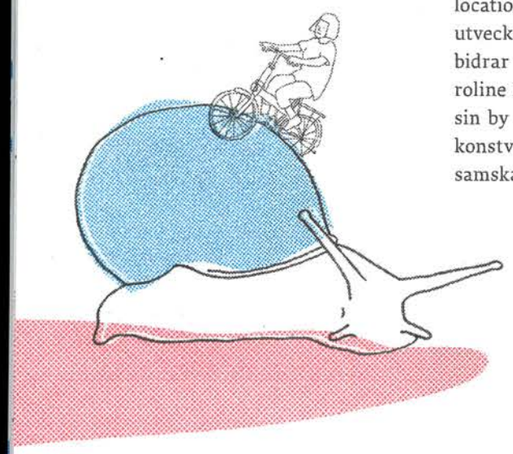

13 UNG INNOVATION

I Ung Innovation Dalsland fick en grupp unga vuxna kartlägga förutsättningar för en hållbar livsstil i Dalsland och hålla i medskapande processer på sina orter under handledning av designers. Projektet finansierades genom Västra Götalandsregionens satsning på unga vuxna inom Klimat2030, "Design för en hållbar livsstil".

14 KULTUREN LYFTER - TIDNINGEN

Numera ett årligt inslag där vi på ett snyggare och roligare vis beskriver vår verksamhet och kulturens möjligheter i Dalsland. Printad med risograph på Studio Växt, 2022-2023 formgiven och tryckt av Biba SJ, en av medgrundarna till Studio Växt. Visst är det en tilltalande paketering?

ANNAT UNDER ÅRET

Mötesplats Steneby har, under det gångna året, fortsatt att fördjupa sitt fruktbara samarbete med Bengtsfors kommun. Vårt gemensamma arbete har inte bara stärkt våra egna band, utan också öppnat dörrarna för nya samarbeten med fler kommuner i Dalsland. Det är ju viktigt att mötas! Därför arrangerade Mötesplats Steneby tillsammans med Bengtsfors kommun i september en kulturnätverksfrukost, där både frilansande kulturskapare, kulturföreningar och andra intresserade verksamma i Bengtsfors kommun träffades i Dals Långed.

Vår resa mot att bli en självständig organisation har varit både utmanande och givande. Även om processen tar tid, är vi optimistiska om att kunna realisera detta mål under nästa år. Vi delade inte ut några Idépengar under året men 2022 års mottagare; Studio Växt och Bruk, genomförde fantastiska evenemang under Byafesten i Dals Långed som vi hoppas kan bli en återkommande händelse varje år.

Vår attraktionskraft inom kultur och innovation har bekräftats genom de många studiebesök vi har haft. Bland våra besökare finns representanter från Textilmuseet i Borås, Form och Folk, Västra Götalandsregionen, Fyrbodals Kommunalförbund, Leksands Folkhögskola, Duni Group, Högskolan Väst och Göteborgs Universitet. Som en av Fyrbodals utvecklingsnoder spelar vi en central roll i att främja innovation och utveckling i regionen. Genom att uppmuntra samverkan mellan forskning, näringsliv och offentlig sektor, stärker vi regionens kapacitet för kreativ och hållbar utveckling. Omställningsnätverket hade sin årliga konferens i Dalsland 2023, och Mötesplats Steneby var med och samproducerade en av dagarna då konferensdeltagarna kom till Fengersfors, och fick lära sig mer om verksamheterna och initiativen där. Vår pågående dialog med Duni är ett spännande steg mot att utforska nya möjligheter för Långedsverken.

UPPHOVSRÄTTSSKYDDAT I
DIGITAL TIDNINGSVERSION

KATARINA ANEER / [INGEN TITEL] 2023 @ / IG: @IDRAWTHEREFORIAM

Funny Livdotter

kommunikatör
Mötesplats Steneby

... och de sista orden

Tack för att du har bläddrat igenom, eller lusläst, varje sida av vår tidning Kulturen Lyfter! - ett flottare sätt att visa vad vi gjort under det senaste året (2023). För oss är det viktigt att ge plats åt olika röster, ha ett transparent förhållningssätt till vad vi gör och lyfta det som gör vårt arbete betydelsefullt. Utan mångfalden av kreativa professionella utövare i Dalsland skulle landskapet ha en kulturellt näringsfattig mark att odla i. Det är med och för kulturutövarna som vi arbetar för att stärka samhället - lite som att Mötesplats Steneby är gödningsmedlet en tillsätter i vattnet, som får saker och ting att växa lite stadigare, lite snabbare och än mer blomstrande.

Vi vill rikta ett stort tack till Biba SJ som formgivit denna tidning, printat och färdigställt till en färdig produkt!

Ett stort tack går också till Västra Götalandsregionen som möjliggör Mötesplats Stenebys verksamhet.

Följ vårt arbete på Linkedin, Facebook och Instagram @motesplats_steneby
Läs mer på vår webbsida motesplatssteneby.se

VÄSTRA GÖTALANDSREGIONEN

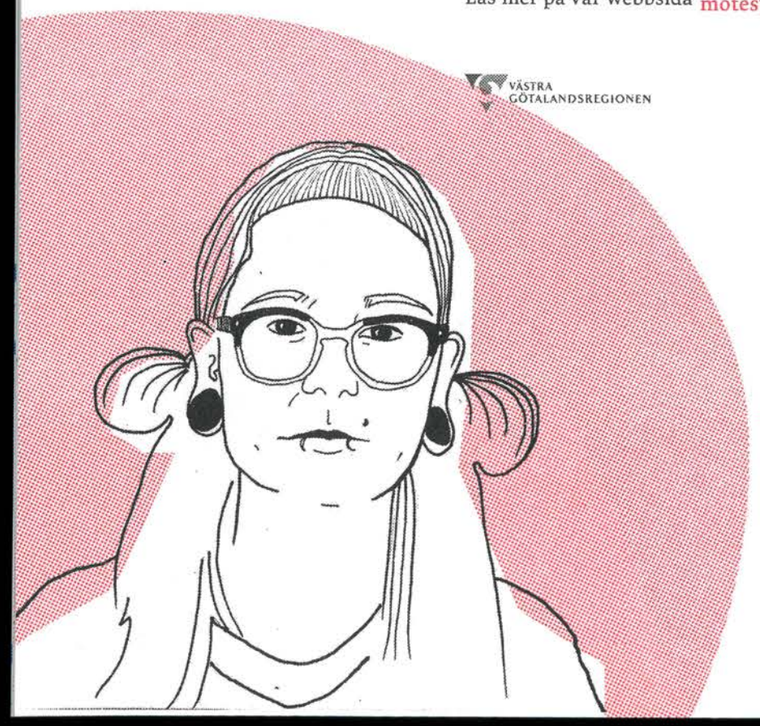

mötesplats steneby

OM KULTURDRIVEN
SAMHÄLLSUTVECKLING
I DALSLAND